ਮੈਸਰਜ਼. ਆਨੰਦਾ ਸੋਸ਼ਲ ਅਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ

ਬਨਾਮ

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2012 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5437-5438)

19 ਫਰਵਰੀ, 2020

[ਐੱਸ. ਏ. ਬੋਬੜੇ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1961: ਧਾਰਾ.12 ਏ.ਏ -ਇੱਕ ਨਵ ਰਜਿਸਟਰਡ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ-ਹੱਕਦਾਰੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਟਰੱਸਟ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਧਾਰਾ.12 ਏ.ਏ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ - ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏ.ਏ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ-ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ - ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏ.ਏ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਹਨ-ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਏ.ਏ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-ਭਾਵ, ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਸੱਚਮੁੱਚ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ-ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ-ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰੱਸਟ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1961: ਧਾਰਾ.12 ਏ.ਏ -ਦਾ ਉਦੇਸ਼-ਆਯੋਜਿਤਃ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੈਲਫ ਇੰਪਲਾਇਰਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (2001) ਵਾਲੀਅਮ.247 ਆਈਟੀਆਰ 18-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2012 ਦਾ 5437-5438.

[ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 08.04.2015 ਤੋਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2015 ਦਾ 98

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2014 ਦਾ 4702 ਅਤੇ 2020 ਦਾ 1727.

ਪ੍ਰੀਤੇਸ਼ ਕਪੂਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ. ਐਡ., ਸੈਂਥਿਲ ਜਗਦੀਸਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨਾਕਸ਼ੀ ਮਲਹਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰੀਤੀ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਕੰਵਰ, ਸਤਿਆਲਿਪਸੂ ਰੇ, ਵਿਕਾਸ ਬਾਂਸਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿਲ ਕਟਿਆਰ, ਐਡ. ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨਃ

ਆਰਡਰ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ (ਐਸ) 5437-5438/2012

ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4702/2014

ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਆਮਦਨ ਕਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਟਰੱਸਟ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1961 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ,' ਅਧਿਨਿਯਮ ') ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 12ਏਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"12 ਏਏ. ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਵਿਧੀ. - - (1) [ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ] ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਧਾਰਾ 12 ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਏ) ਜਾਂ ਖੰਡ (ਏਏ) ਜਾਂ ਖੰਡ (ਏਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ,

(ਏ) ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ-(i) ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ;
(ii) ਜੇ ਉਹ ਇੰਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਏਗੀਃ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।
(1ਏ) [ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ] ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ 1 ਜੂਨ, 1999 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਅ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ [ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ] ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ [ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ] ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਸਨ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰੇਕ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਧਾਰਾ 12 ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਏ) ਜਾਂ ਖੰਡ (ਏਏ) ਜਾਂ ਖੰਡ (ਏਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
(3) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 12 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ [ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿੱਤ (ਨੰ. 2) ਅਧਿਨਿਯਮ, 1996 (1996 ਦਾ 33)] ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

[ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ] ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

[(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 12 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ [ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿੱਤ (ਨੰ. 2) ਅਧਿਨਿਯਮ, 1996 (1996 ਦਾ 33)] ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਢਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਫਿਰ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏਏ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ' ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ 30.05.2008 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ 10.07.2008 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਭਾਵ ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ.

ਮੈਸਰਜ਼. ਆਨੰਦਾ ਸੋਸ਼ਲ ਅਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਸਲ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ') ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 12ਏਏ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ੍ਹ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾਨੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਭਾਵ ਦਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਪਹਿਲਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 12ਏਏ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਹੀ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਾਬਰ ਸੱਚਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਏਏ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ

ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਵ, ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦਾਨੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 12ਏਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭਾਟੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੇ 2013 ਦੀ ਆਈਟੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 36 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ "ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ-II ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਬਜਾਜ ਸੁਸਾਇਟੀ "ਜਿਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਲਫ ਇੰਪਲਾਇਰਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-(2001) ਵਾਲੀਅਮ. 247 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 18 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਲਫ ਇੰਪਲਾਇਰਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਦੇ ਤੱਥ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸਨ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1727/2020 (@ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 25761/2015)
ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਸਰਜ਼. ਆਨੰਦਾ ਸੋਸ਼ਲ ਅਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਦਾਨੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਾਨੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਹੋਰ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉੱਤੇ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 12 ਏਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ, ਜੇਕਰ ਤੱਥ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler